

Statsråd Kristin Clemet

Tidspunkt;: Mandag 22. november kl. 11.30 – 12.15

Sted: Kielfergen (mens den ligger ved kai)

Innledningsforedrag på Maritimt Utdanningsforums fagkonferanse

Innledning

- Takk for invitasjonen – har vært invitert tidligere, men har ikke hatt anledning til å delta

Momenter fra St.meld. nr. 31 om vilje til vekst - for norsk skipsfart og de maritime næringene:

- Skipsfarten en viktig del av norsk næringsliv, som bidrar både direkte og indirekte til verdiskapingen i Norge
- Representerer en erfaring og kompetanse som har betydning for resten av det maritime Norge
- Viktig at norsk skipsfart fortsatt er klart forankret i Norge
- Regjeringen mener derfor at det er viktig å beholde hovedkontor og eierskap i Norge
- Norsk skipsfart står fremdeles sterkt internasjonalt
- Skipsfarten står i dag overfor nye utfordringer både internasjonalt og langs kysten. Flere land søker å tiltrekke seg skipsfartsvirksomhet av strategiske grunner og i et forsøk på å utvikle dynamiske næringsmiljøer og dermed arbeidsplasser
- Skipsfarten bidrar til å sikre næringslivet i Norge konkurransedyktig transport som også i mange tilfelle vil være et miljøvennlig transportalternativ
- Satser på videreutvikling av kompetanse og innovasjon i skipsfarten og de maritime næringer
- Fiskeri- og kystdepartementet skal fremme en stortingsmelding om marin næringsutvikling våren 2005
- Meldingen skal omfatte omtale av innovasjonsutfordringer og fremme tiltak for økt innovasjon og lønnsomhet i marin sektor
- Utdanning (grunnopplæring, videregående opplæring, UH-utdanning) og forskning skal omtales i meldingen

Kompetanseutvikling

- De maritime næringers evne til å utvikle kunnskap og kompetanse vil være avgjørende for næringen internasjonale konkurransevne i årene fremover
- En økende bekymring i alle europeiske land for fremtidig tilgang på kvalifiserte offiserer om bord
- Økt konkurranse i nærområdet fra andre EØS-land har påvirket hvor mange som i dag søker seg til en maritim karriere i Norge
- Konkurranse og kostnadsforhold i internasjonal skipsfart har ført til at om lag $\frac{3}{4}$ av arbeidskraften om bord i den NIS-registrerte utenriksflåten er fra lavkostland
- Regjeringen vil legge til rette for et stabilt system for støtte til sjøfolk som prioriterer maritim kompetanse.
- Forslag om å innføre en kompetansemodell for sjøfolk som innebærer en nettolønnsordning for sertifikatpliktige stillinger

- Kompetansefond opprettet i 2003 i forbindelse med utvidelsen av nettolønnsordningen.
- Fondet vil bidra til å stimulere opplæring og rekruttering.
- Regjeringen vil følge utviklingen nøye, og gjennom en evaluering se om målsettingen om praksisplasser nås, så snart fondet har fått virke en periode.
- Stiftelsen Norsk Maritim Kompetanse vil gi tilskudd til opplæringsstillinger i forhold til norske lærlinger, norske kadetter under opplæring til sertifikat og norske junioroffiserer.

Stiftelsen er opprettet i samarbeid med Norges Rederiforbund. Stiftelsens hovedfunksjon er å foreta innkreving av et beløp på kr. 470,- per ansatt per måned som rederiene må betale for å være omfattet av nettolønnsordningen samt fastsette bestemmelser om utdeling av tilskudd.

Plan for tildeling av tilskudd for 2004:

Det skal i 2004 fordeles til sammen kr. 35.975.000,-

Planen kan når som helst endres dersom vedtak i Stortinget eller forholdene ellers tilsier at det er nødvendig å foreta endringer i Planen.

Bestemmelsene i Planen gjelder utelukkende for 2004.

Fremtidig modell for maritim utdanning

- Arbeidsgruppe nedsatt i 2001 for å utrede prinsipper for ansvars- og arbeidsdeling mellom teknisk fagskole og de statlige høyskolene innenfor maritim utdanning.
- Utredningen viste at
 - kapasiteten i de maritime utdanningene samlet sett er for stor i forhold til søkermassen
 - andelen studenter som gjennomfører utdannelsen er svært lav
 - tilgang til praksisplasser er problematisk
 - det i dag ikke utdannes nok kandidater til å dekke samfunnets behov for maritim kompetanse
- Fra statens side ble det også påpekt at det er nødvendig med et mer forpliktende engasjement fra næringen og klarere signaler både om større sikkerhet for praksisplasser i opplæringstiden og om gode muligheter for framtidige arbeidsplasser.
- Stiftelsen Norsk Maritim Kompetanse vil kunne bidra til dette.
- Maritim sertifikatrettet utdanning på høyt internasjonalt nivå krever et kompetent fagmiljø, avansert teknisk utstyr og nærhet til den maritime næringen.
- Den viktigste oppgaven er å styrke kvaliteten i opplæringen, spesielt i konvensjonsfagene.
- Antall høyskoler må først og fremst vurderes etter hvorvidt det fortsatt skal være mulig å ta sertifikatutdanningen som del av høgskoleutdanningen.
I dag gis den samme sertifikatutdanningen både i teknisk fagskole og i maritim høyskole. Utdanningen fra teknisk fagskole har stort sett bidratt til rekrutteringen av offiserer til tjeneste om bord, mens høyskoleutdanningen i større grad har rekruttert til stillinger innenfor landbasert maritim virksomhet, der det også er ønskelig med sertifikatutdanning.
- Regjeringen mener det er nødvendig å vurdere dimensjoneringen av maritim utdanning i Norge.

- Et visst minimum av heltidsstudenter ved det enkelte lærested er nødvendig for å sikre de maritime utdanningsinstitusjonene i Norge et fagmiljø av høy internasjonal standard og økonomisk bærekraft.
- Spesielt relevant for de institusjoner som utdanner skipsoffiserer, ettersom det totale antallet studenter er av stor betydning.
- Regjeringen mener derfor at antall læresteder bør reduseres fra dagens nivå.
- Vi ønsker et tettere samspill mellom høyskolene og de tekniske fagskolene enn hva tilfellet er i dag.
- En samordning av maritim sertifikatgivende utdanning vil kunne bidra til å styrke fagnivået i teknisk fagskole.
- En samordning av utdanningene kan gi både faglig og økonomisk gevinst på begge nivå.
- Et helhetlig maritimt opplæringscenter vil også kunne styrke det maritime næringsmiljøet i Norge.
- Integrasjon av den maritime sertifikatgivende utdanningen vil være et viktig bidrag til å øke interessen for maritime fag og til å bedre samarbeidet mellom rederiene og lærestedene om opplæringsplasser.
- Vestfold, Telemark og Buskerud fylkeskommuner og Vestfolds maritime utdanningsinstitusjoner har satt i gang et arbeid med å etablere et kraftsenter for maritim kompetanse.
- Høgskolen i Ålesund, Ålesund maritime og teknisk fagskole, Maritime Nordvest og Møre og Romsdal fylkeskommune arbeider for å etablere et maritimt utdanningssenter på Nordvestlandet. Det er planlagt at senteret skal være etablert 1. august 2005.
- Maritime opplæringscenter av den typen som en er i ferd med å utvikle i Vestfold og i Møre og Romsdal, vil kunne tilby yrkesrettet forskning og fagutvikling både nasjonalt og internasjonalt.
- En samarbeidsløsning vil også gi høyskolene bedre faglig grunnlag og legitimitet for å gi etter- og videreutdanning i maritime fag, noe som vil gi mulighet for å oppnå en maritim utdanning på et høyere teoretisk nivå.
- Regjeringen ønsker en konsentrasjon om noen få maritime opplæringscenter.
- Det er i dag 18 skoler som tilbyr sertifikatutdanning innenfor maritime fag tillegg til 4 høyskoler.
- De maritime tekniske fagskolene er fylkeskommunale. Fylkeskommunene bestemmer selv hvilke tilbud de vil gi.
- Det vurderes å opprettholde 6-8 tekniske fagskoler med tilknytning til større byer og tettsteder. Disse vil inngå i et nettverk der et maritimt opplæringscenter vil fungere som et faglig ressurs- og kompetansesenter.
- Slike samlokaliserte maritime utdanningssenter vil imidlertid kunne forutsette en felles satsning mellom stat, fylkeskommune og næringen selv.
- Ny lov om fagskoleutdanning ble vedtatt sommeren 2003. Etter denne loven skal all fagskoleutdanning godkjennes av NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen).
- For de maritime tekniske fagskolene gjelder det en overgangsordning i tre år fra høsten 2003.
- Fra høsten 2006 skal all fagskoleutdanning godkjennes av NOKUT.
- Kvalitetssikringen av fagskoler som gir maritim sertifikatutdanning, vil foregå i nært samarbeid med Sjøfartsdirektoratet.

- En avtale mellom NOKUT og Sjøfartsdirektoratet om godkjenning av sertifikatgivende maritim fagskoleutdanning ble undertegnet i september i år.
- I avtalen heter det at Sjøfartsdirektoratets forskrift av 9. mai 2003 samt NOKUTs kriterier av 4. mai 2004 må tilfredsstilles for at et utdanningstilbud skal bli godkjent som sertifikatgivende fagskoleutdanning. Slik utdanning er ikke godkjent før det foreligger godkjenningsbrev både fra Sjøfartsdirektoratet og fra NOKUT.

Finansiering av fagskoleutdanning

- Godkjenning utløser ikke automatisk tilskudd, men godkjenning er en forutsetning for at det skal kunne gis tilskudd.
- Tilskudd til de maritime tekniske fagskolene ble tidligere gitt over rammeoverføringene til fylkeskommunene. Fra høsten 2003 har fylkeskommunene fått overført penger direkte fra departementet. Tilskuddet er rammestyrkt og basert på tidligere aktivitet. Det er ingen økning i rammen for 2005 i forhold til 2004-budsjettet.

Overgang fra fagskole til høyskole

- Sertifikatutdanningen fra maritim teknisk fagskole vil fortsatt gi full uttelling innenfor maritim høyskoleutdanning.
- Det er den enkelte høyskole som fastsetter hvilken uttelling fagskoleutdanningen skal gi innenfor høyskolesystemet.
- Departementet mener det vil være naturlig og hensiktsmessig at fagskoleutdanning kan gi uttelling innenfor samme fagområde i universitets- og høyskolesystemet.

Opplæringsprogram for matroser og motormenn

- Oppstart på læreplanarbeidet for de 9 yrkesfaglige utdanningsprogrammene på Vg1 vil etter planen være i januar 2005
- 9 faglige råd (erstatter Opplæringsrådene) opprettet som skal utarbeide forslag til kompetanseplattformer som læreplanarbeidet i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene skal ta utgangspunkt i.
- De faglige rådene har fått en foreløpig oversikt over plassering av fag fordelt på de ulike rådene. Rådene er bedt om å komme med kommentarer til utkast til plassering.
- Det ser ut til at de aller fleste kompetanseplattformene er klare til 1.12
- Når kompetanseplattformene er klare, vil det bli utarbeidet forslag til programfag innenfor de nye yrkesfaglige utdanningsprogrammene.
- Arbeidet foregår i Utdanningsdirektoratet
- Videregående opplæring på Vg2-nivå vil ta i bruk nye læreplaner fra skoleåret 2007-2008
- Vg3-nivå i studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogrammer vil ta i bruk nye læreplaner skoleåret 2008-2009
- De første lærlingene avlegger fag- eller svenneprøve etter ny ordning våren 2010